गृहीत्वा द्विदेवत्याननु जुहोत्युत्तरार्धे ॥१५॥ अध्वर्युणा अनुवाचने कृते प्रतिप्रस्थाताऽकलशात् उऽसीत्येतावतैव मन्त्रेण देवतानिर्देशशून्येन सोमं गृहीत्वा अग्नेरुत्तर्धे द्विदेऽत्यहोमानन्तरं जुऽति · द्रोणऽशात्पूतभृतो वा विकल्पेन ग्रहणे प्राप्ते (५. २० २२) द्रोऽशादिति पुनर्वचनं वैकल्पिकपूतभृतो ग्रहणनिवृत्त्यर्थम् । द्विदेवऽहोतीत्यनेन त्रयाणामपि द्विदेवत्यानामनुक्रम्य[1] होमो विहितः तत्र प्रतिहोमं पुनः-पुनर्ग्रहणविधानार्थं गृहीऽहीत्वेति वीप्सा न सकृद्गृहीत्वा सर्वेषामनु होम इति · ऐन्द्रवायवस्य च वषट्कारद्वयम् तत्र द्वितीयवषट्कारस्य पश्चात्[2] अनुशब्दोपदेशादिति कर्कः · कठमैत्रसूत्रयोस्तु उभयत्रानुहोमो विहितः · तथा च काठके द्विदेवत्यैश्चरतोऽर्धमैन्द्रवायवस्य प्रतिप्रस्थातादित्यपात्रे गृह्णात्युपयामगृहीतोऽसि वायवऽइन्द्रवायुभ्यां त्वेति वायवऽइन्द्रवायुभ्यामिति सम्प्रेषस्ताभ्यां चरत उत्तरः प्रतिप्रस्थातैवꣳ सर्वत्र युगपत्प्रचरणेषूत्तर एव प्रतिप्रस्थाता द्विरिष्ट्वाध्वर्युपात्रे शेषमासिच्य तस्यार्धमादित्यपात्रेणादित्यस्थाल्यामासिञ्चतीति · मानवे द्विदेवत्यैः प्रचरतः प्रतिप्रस्थातादित्यपात्रेण प्रतिनिग्राह्यान्यग्रहमसंनीत्वा[3] जुहोत्युपयामगृहीतोऽसि वायवऽइन्द्रवायुभ्यां त्वेति गृह्णातीति प्रकृत्य वायवऽइन्द्रवायुभ्यामनुब्रूहीत्यनुवाचयत्याश्राव्य वायवऽइन्द्रवायुभ्यां प्रेष्येति प्रचरति वषट्कृते जुहुतः पुनर्वषट्कृते हुत्वा व्यवनयते प्रतिप्रस्थाताध्वर्युपात्रे सर्वमवनयति तस्याग्रमध्वर्युः प्रतिप्रस्थातृपात्रेऽवनीय त्वरमाणो भक्षꣳ हरतीति · तेन वषट्कारे अनुवषट्कारे च होमो युक्तस्तेषां द्विदेवत्यदेवताभ्य एव ग्रहणहोमविधानात् ।

अनुवषट्कृतेऽपि ॥१६॥ उत्तरार्धऽएव जुहोति · येषां ग्रहाणामनुवषट्कारो होतृवेदे विहितोऽस्ति तत्रायमुपदेशः अत्र तु नास्ति । अनुवषट्कारयागार्थमेव प्रसङ्गादिदं चिन्त्यते किमनुवषट्कारयागेऽप्याश्रुतप्रत्याश्रुतप्रैषा भवन्त्युत नेति · तत्र सूत्रेणैव पूर्वपक्षं करोति ·

आश्रुतप्रत्याश्रुतप्रैषाश्च समत्वात् ॥१७॥ अनुवषट्कारयागेऽपि आश्रुतम् ओश्रावयेति प्रत्याश्रुतम् अस्तु श्रौषडिति प्रैषोऽग्निं यजेति एते भवन्ति · कुतः सꣳत्वात् अनुवषट्कारयागोऽप्यन्यैर्यागैः सम एव यतः अत्रापि मान्त्रव-

१) ? त्र्यस्य B. अभ्य A. २) viz. होमो युक्तः ३) ? संनान्वा B. ॰न्ग्राहमंसंनावा A.